

Strieborná zberateľská minca Anton Bernolák – 250. výročie narodenia

Ing. Dagmar Flaché
Národná banka Slovenska

Pri príležitosti 250. výročia narodenia Antona Bernoláka, jednej z najvýznamnejších osobností slovenskej histórie, pripravila Národná banka Slovenska v septembri tohto roku vydanie striebornej zberateľskej mince.

Minca realizovaná podľa návrhu Pavla Károlyho (1. cena)

Anton Bernolák sa narodil 3. októbra 1762 v Slanici na Orave. Po štúdiu teológie pôsobil ako kaplán v Čeklísi (Bernolákovo) a neskôr ako kancelár arcibiskupského vikariátu v Trnave. Od roku 1797 bol farárom, dekanom a správcom mestskej školy v Nových Zámkoch, kde pôsobil až do svojej smrti. Zomrel 15. januára 1813.

Anton Bernolák patrí k vedúcim postavám slovenského národného života druhej polovice 18. storočia a začiatku 19. storočia. Bol významným jazykovedcom, prvým kodifikátorom slovenského spisovného jazyka a aktívnym propagátorom slovenského národného života a vzdelanosti. Svojím dielom posunul národné povedomie, vedecké poznávanie a bádanie na európsku úroveň.

Vo svojich jazykovedných prácach opísal všetky stránky slovenského jazyka a prácou Filologicko-kritická rozprava o slovenských písmenách (Dissertatio philologico-critica de literis Slavorum) z roku 1787 zdôvodnil potrebu uzákoniť jednotnú podobu spisovného slovenského jazyka. V jej prílohe pod názvom Orthographia uverejnil prvé jednotné pravopisné zásady slovenčiny. V knihe Grammatica Slavica (1790) opísal jej gramatickú stavbu. Vedecký opis slovenského jazyka dovšiel

spisom Etymologia vocum Slavicarum (1791), v ktorom sa zaoberal spôsobmi tvorenia slov. Základom spisovnej slovenčiny sa stala kultúrna západoslovenčina, doplnená o stredoslovenské prvky.

Veľký jazykovedný význam európskeho formátu má opis slovnéj zásoby, ktorý vyšiel až po jeho smrti, päťväzkový Slowár Slowenský, Česko-Latinsko-Ľemecko-Uherský (Budín 1825 až 1827). V tomto diele je spracovaná bohatosť slovnéj zásoby slovenčiny z prelomu 18. a 19. storočia v porovnaní s ostatnými jazykmi, ktoré sa na našom území v tom čase používali.

Bernolák bol vedúcou osobnosťou literárno-vydavateľského spolku Towarištwa literného umeňá (Slovenského učeného tovarištva), ktorého hlavným cieľom bolo vydávať knihy v novom spisovnom jazyku, šíriť ho, rozvíjať a prispievať k jeho zavádzaniu do praxe. Práce vydávané tovarištvom boli rôznorodé, umelecké, vedecké, náboženské, ale najmä ľudovôchovné, zamerané na kultúrnu a osvetovú pozdvihnutie slovenského národa.

Na výtvarný návrh mince vyhlásila Národná banka Slovenska v auguste 2011 verejnú anonymnú

Zvýšená 3. cena
akad. soch. Miloš Vavro
a Jozef Štřelec

Zvýšená 3. cena
Miroslav Rónai

súťaž, do ktorej bolo predložených jedenásť výtvarných prác. Komisia guvernéra NBS na posudzovanie výtvarných návrhov slovenských euróvých mincí ich hodnotila v novembri 2011. Jej odbornými poradcami boli prof. PhDr. Pavol Žigo, riaditeľ Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied, a PhDr. Peter Mulík, PhD., tajomník Matice slovenskej.

Na realizáciu mince bol schválený výtvarný návrh Pavla Károlyho, ktorý získal prvú cenu. Komisia ocenila vyváženosť averzu a reverzu v kompozícii i výtvarnom jazyku. Pozitívom je použitie historických reálií charakterizujúcich dielo Antona Bernoláka – zobrazenie titulnej strany zo spisu *Etymologia vocum Slavicarum* (Etymológia slovenských slov) na averze. Vhodným výtvarným prvkom kompozície je aj faksimile podpisu. Na reverze je stvárnený kvalitný a výstižný portrét vhodne zasadený do písmovej štruktúry, ktorú prevažne tvoria názvy Bernolákových diel. Kompozíciu reverzu harmonicky dotvára kruhopis mena a priezviska a rokov narodenia a úmrtia.

Druhá cena nebola v súťaži udelená. Zvýšenú tretiu cenu získali akad. soch. Miloš Vavro a Jozef Štřelec za návrh vytvorený v spoluautorstve. Komisia na ňom kladne hodnotila najmä sochárske zvládnutie portrétu. Na averz si autori zvolili motív otvorenej knihy a kompozíciu písma s názvami Bernolákových diel.

Zvýšená tretia cena bola udelená aj Miroslavovi Rónaiovi. Jeho návrh komisiu zaujal averzom, ktorý je vydarený po obsahovej aj sochárskej stránke a vyjadruje bohatosť a obsah Bernolákovho diela. Na reverze komisia vyzdvihla kvalitný portrét.

Strieborná zberateľská minca v nominálnej hodnote 10 eur má priemer 34 mm a hmotnosť 18 g. Je vyrazená zo striebra s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica. Na hrane je uvedený nápis do hĺbky „TU MÁTE SLOVO MOJE O REČI VAŠEJ“. Vyrazených bolo 5 200 kusov mincí v bežnom vyhotovení a 6 950 kusov mincí v proof vyhotovení.

Foto: Ing. Štefan Fröhlich

B
L
A
T
E
F
E